

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Enige opmerkingen over de Wet elektronische handtekeningen in het licht van de algemene bewijsrechtelijke bepalingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Es, P.C. van

Citation

Es, P. C. van. (2002). Enige opmerkingen over de Wet elektronische handtekeningen in het licht van de algemene bewijsrechtelijke bepalingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. *Wpnr: Weekblad Voor Privaatrecht, Notariaat En Registratie*, 2002(6474), 107-108. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/73707>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/73707>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Enige opmerkingen over de Wet elektronische handtekeningen in het licht van de algemene bewijsrechtelijke bepalingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Wetsvoorstel 27 743 (Wet elektronische handtekeningen) is onvoldoende afgestemd op de algemene bewijsrechtelijke bepalingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Op dit moment ligt het wetsvoorstel 27 743 (Wet elektronische handtekeningen)¹ ter behandeling bij de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel kent aan een elektronische handtekening die aan bepaalde voorwaarden op het gebied van betrouwbaarheid voldoet, dezelfde rechtsgevolgen toe als aan een handgeschreven handtekening.² De vraag of de elektronische handtekening dusdanig betrouwbaar is dat hij met een handgeschreven handtekening gelijkgesteld kan worden, is ter beoordeling aan de rechter. De wet somt een aantal (technische) eisen op die – indien daaraan voldaan wordt – het vermoeden in het leven roepen dat de elektronische handtekening voldoende betrouwbaar is.³

Het belang van de handtekening in het rechtsverkeer is voor een belangrijk deel hierin gelegen, dat zij een vereiste is voor het totstandbrengen van een akte. Een akte is volgens art. 183 lid 1 Rv een ondertekend geschrift dat bestemd is om tot bewijs te dienen. Een elektronische handtekening zal altijd gesteld worden onder een elektronisch document zoals een e-mail of een tekst in een computerbestand. Het belang van de elektronische handtekening valt of staat daarmee bij het antwoord op de vraag of een elektronisch document een geschrift in de zin van art. 183 lid 1 Rv is. Over deze vraag bestaat geen duidelijkheid.⁴ Het lijkt mij wenselijk dat de wetgever zich hierover in het kader van het onderhavige wetsvoorstel uitsprekt. Wanneer moet worden aangenomen dat een elektronisch document als geschrift kan worden aangemerkt, betekent de gelijkstelling van de elektronische handtekening met de handgeschreven handtekening, dat het mogelijk is om een elektronisch ondertekende akte te vervaardigen. Het belang van een akte schuilt in de bewijskracht van de daarin opgenomen verklaring van een partij. Ten aanzien van deze verklaring levert een akte ten behoeve van de wederpartij dwingend bewijs op van de waarheid van die verklaring (art. 184 lid 2 Rv). Dat betekent dat de rechter verplicht is de inhoud van de verklaring als waar aan te nemen, behoudens door de andere partij geleverd tegenbewijs (art. 178 Rv). Het staat de rechter niet vrij aanvullend bewijs te verlangen: de regeling van het dwingend bewijs maakt een uitzondering op de regel van art. 179 lid 2 Rv dat de rechter vrij is in de waardering van het bewijs.

In dit licht wekt het volgende citaat uit de Memorie van Toelichting bevreemding:

“Benadrukt zij dat het feit dat de elektronische handtekening als bewijs in de gerechtelijke procedures dient te worden toegelaten nog niets zegt over de waardering van het bewijs. De richtlijn laat de beoordeling van de waarde van het bewijsmiddel door de rechter onverlet (rechtsoverweging 21), hetgeen overeenstemt met hetgeen reeds naar Nederlands recht geldt. Artikel 179 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering kent een open bewijsstelsel, wat inhoudt dat tenzij de wet anders bepaalt, bewijs kan worden geleverd door alle middelen die zich daartoe lenen. De waardering van de bewijsmiddelen wordt echter, voorzover de wet niet anders bepaalt (curs. PCvE), overgelaten aan de rechter. Zo kan de rechter bij de waardering van het bewijsmiddel rekening houden met de mate van technische betrouw-

1. Aanpassing van Boek 3 en Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, de Telecommunicatiewet en de Wet op de economische delicten inzake elektronische handtekeningen ter uitvoering van richtlijn nr. 1999/93/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 13 december 1999 betreffende een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen (PbEG L13) (Wet elektronische handtekeningen).
2. Zie het voorgestelde 3:15a lid 1 BW: “Een elektronische handtekening heeft dezelfde rechtsgevolgen als een handgeschreven handtekening, indien de methode die daarbij is gebruikt voor authenticatie voldoende betrouwbaar is, gelet op het doel waarvoor de elektronische gegevens werden gebruikt en op alle overige omstandigheden van het geval.”
3. Zie het voorgestelde 3:15a lid 2 BW: “Een in lid 1 bedoelde methode wordt vermoed voldoende betrouwbaar te zijn, indien een elektronische handtekening voldoet aan de volgende eisen:
 - a. zij is op unieke wijze aan de ondertekenaar verbonden;
 - b. zij maakt het mogelijk de ondertekenaar te identificeren;
 - c. zij komt tot stand met middelen die de ondertekenaar onder zijn uitsluitende controle kan houden; en
 - d. zij is op zodanige wijze aan het elektronische bestand waarop zij betrekking heeft verbonden, dat elke wijziging achteraf van de gegevens kan worden opgespoord;
 - e. zij is gebaseerd op een gekwalificeerd certificaat als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel dd Telecommunicatiewet; en
 - f. zij is gegenereerd door een veilig middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel gg Telecommunicatiewet.”
4. Zie Pitlo/Hidma & Rutgers, *Bewijs*, 1995, blz. 61 en R.E. van Esch, *Elektronische rechtshandelingen, De notaris en het elektronische rechtsverkeer*, Preadvis KNB 1996, blz. 49-50.

baarheid van het toegepaste procédé of de gebruikte technologie, met de mogelijkheid van vervalsing van de weergave van het te bewijzen feit alsmede met de wijze waarop de afzender is geïdentificeerd en met de overige omstandigheden van het geval.⁵⁵

De Minister lijkt hier de bijzondere (materiële) bewijskracht van de akte uit het oog te verliezen. Het is van tweeën één. Óf de rechter stelt de elektronische handtekening gelijk met een handgeschreven handtekening, in welk geval de door mij in het citaat gecursiveerde uitzondering van toepassing is en de in het ondertekende document opgenomen verklaring dwingend bewijs oplevert ten opzichte van de wederpartij. In dat geval is er voor de rechter geen ruimte voor een nadere waardering van het bewijs.⁶ Óf aan de betrouwbaarheid van de elektronische handtekening wordt zodanig getwijfeld dat geen gelijkstelling met de handgeschreven handtekening plaatsvindt. In dat geval heeft de in het document opgenomen verklaring de in het citaat beschreven vrije bewijskracht en zullen de mate van betrouwbaarheid van de handtekening en de overige omstandigheden van het geval een rol spelen bij de waardering van het bewijs door de rechter. Als het de wetgever slechts hierom te doen is, behoeft echter geen Wet elektronische handtekeningen in het leven te worden geroepen. Bewijs kan door alle middelen worden geleverd (art. 179 lid 1 Rv) zodat ook nu al een met de enkele vermelding van een naam 'ondertekende' e-mail vrije bewijskracht heeft.

Tot slot rijst de vraag hoe de voorgestelde regeling zich verhoudt tot de regeling van art. 186 lid 2 Rv. Volgens deze laatste regeling levert een onderhandse akte waarvan de ondertekening stellig wordt ontkend door de partij tegen welke zij dwingend bewijs zou opleveren, geen bewijs op zolang niet is bewezen van wie de ondertekening afkomstig is. Op degene ten behoeve van wie de akte dwingend bewijs oplevert, rust de last om te bewijzen dat de ondertekening van zijn wederpartij afkomstig is. In het geval van een elektronische handtekening wordt de regeling van artikel 186 lid 2 Rv pas relevant op het moment dat de rechter geoordeeld heeft dat de elektronische handtekening dusdanig betrouwbaar is, dat hij met een handgeschreven handtekening gelijkgesteld kan worden: pas dan is er sprake van een (onderhandse) akte. Dient nu degene ten behoeve van wie de rechter de elektronische handtekening met een handgeschreven gelijk heeft gesteld, alsnog de echtheid van de elektronische handtekening van zijn wederpartij te bewijzen wanneer deze zich op art. 186 lid 2 Rv beroept? Het lijkt mij wenselijk dat ook hier de bewijsvermoedens van het voorgestelde 3:15a lid 2 BW van toepassing worden verklaard, in die zin dat de ondertekening vermoed wordt van de wederpartij afkomstig te zijn, als aan de in 3:15a lid 2 BW vermelde vereisten wordt voldaan.

Mr. P.C. van Es *

5. M.v.T., TK 2000-2001, 27 743, nr. 3, blz. 4.

6. Het is wel zo dat wanneer in het geval van een onderhandse akte degene ten laste van wie het dwingend bewijs geldt, zich erop beroept dat de tekst boven zijn handtekening is vervalst, de rechter de vrijheid heeft om op grond van de omstandigheden van het geval te bepalen wie het al dan niet bestaan van de vervalsing moet bewijzen (HR 15 januari 1993, NJ 1993, 179).

* Universitair docent notarieel recht, Universiteit Leiden.